

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на год. 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ

ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Цетиње, 1. децембра

Седамнаест мјесеци великог европског рата дали су свакоме необорив науку: германске царевине својом бруталношћу, својом религијом силе, својим методима, својом дивљачком филозофијом о непотребности и неправди слабијих и малобројних уводе у живот просвјешћенога човјечанства еру пакла.

Ово страховито и незапамћено крвопролиће, запаљено једино вољом Њемачке и Аустрије, само је продужење Француске Револуције. Ова је извојевала права човјекова, док ће садашњи рат, међународна револуција, донијети побједу правима свијех народа, великих и малих. Фишек и батина, помоћу којих су Берлин и Беч хтјели да начине од Европе огромну тамницу са згаженим и заробљеним народима у њој, сваки дан се све више, као оно у почетцима Француске Револуције, измичу из руку тлачитеља и претварају у егзекуцију над тиранијом.

Из Пеште се већ чуо глас протеста противу њемачког империјализма. Ту је Њемачка одавно имала многобројне послушне слуге. И они прозиру, да побједа Њемачке значи пропаст самосталности Мађара.

Заслијепљени Бугари, који су рјетко кад у историји мудро схватили сопствене интересе, пошто су послужили као средство да се брже и лакше прегази Србија и отвори Њемачкој пут за Цариград и Солун, сад су истјерани из моравске и вардарске долине. На Нишу, Скопљу и Битољу вију се само њемачко-аустријске заставе. Софијски црнац, одигравши измеђарску улогу, може сад да иде!

Германске царевине прошириле су земљиште ратних страха, али се циљу нијесу приближиле. Од побједе су све даље. Кроз Белгију Њемачка је у почетку рата журнула на Париз, да згази Француску. Дотле је Аустрији била оставила задатак, да целокупном снагом држи у шаху Русију, која се спорије мобилизује. Белгија се поштено и јуначки одупрла, а Француска је разбила тевтонску прву навалу. Међутим, Аустрија је поклекнула на Карпатима, Италија је пришла колу Савезника, положај бијаше за Беч и Берлин очајан, и тада се Њемачка према Француској утврди и готово сву силу пребаци у Галицију и потисну Русе, којима је нестало муниције. Раширила је обруч око себе, али га није сломила. Руска, француска и енглеска жива сила није уништена. На против, бива све јача и већа.

На Истоку ваљало је прискочити у помоћ Турској, која је била у ропцу. На путу је била Србија. Бугарско издајство, грчка и румунска неодлучност удружише се са недовољним познавањем балканских прилика, и Вилхелму се отвори пут за Цариград. Српски народ, ма да је био увјерен, да се ова несрећа употребом вјештијих средстава и бржом примјеном истијех могла избјећи, ипак је понио крст на своју Голготу и остао је до крајности вјеран колу, у којем се налази. Не без разлога. Само са Савезницима његова је будућност, његово потпуно ослобођење и уједињење. Наша тренутно трагична судбина ставила је на терет Савезника тешки морални дуг, који ће бити оби-

лато враћен. Тај дуг, којем је извор у гњеву због повријеђене правде и слободе, већ је нашао израза у свечаним изјавама двојице савезника, који су у свој државни програм ставили нову тачку: стварање јаким српских држава на Балкану.

Рат се мора завршити поразом Њемачке и Аустрије, ма колико још трајао.

Врховна Команда саопштава:

У току 28. новембра није било важнијих догађаја ни на једном фронту.

У току 29. новембра вођене су борбе на цијелом фронту Санџачке Војске и Херцеговачког Одред без резултата.

ТЕЛЕГРАМИ

Савезници о њемачкој тобожњој
мираљубивости

Париз, 28. новембра. Француска штампа са подсмјехом пише о говору њемачког канцелара. Она вели, да канцелар непрестано збори о миру, али да му није вјеран. Даље пише да не треба вјеровати једном говору који је у њемачком парламенту изречен по детаљно утврђеном плану. Овај говор имао је сврху да умири њемачки народ и уједно да му покаже како је непријатељ заслијепљен, јер је познато да је прије осам дана једна поворка од десет хиљада манифестаната дошла пред царски двор у Берлину клицала: тражино мира и хљеба! „Ми очекујемо приједлоге за закључење мира“ — рекао је канцелар. — Ова недоследност Бетмана Холвега неће поколебати савезнике у њиховој одлуци да рат продуже до постављенога циља.

Са балканског бојишта

Париз, 28. нов. Пошто се тражена веза на западу на десвом крилу српске војске није више могла одржати, француска команда одлучила је да се наше трупе на Црној Ријеци и код Криволака повуку са предњих положаја. Повлачење је извршено постепено и методично без потешкоћа, ма да су Бугари Французе у више махова нападали. Французи су заузели нови фронт у вези са Енглезима.

Солун, 28. нов. Французи су 25. овог мјесеца напустили своје положаје сјеверно од Вирке и исправили свој фронт. Повлачење је извршено у реду. Ратни материјал је пренесен.

Малта, 28. нов. Енглеско саопштење гласи, да су Бугари у току 25. нов. напали Енглезе код Дорјана, да су продрли до предњих шанчева, али су били одбијени. Пошто су Бугари поновили напад са јачим снагама, сузбили су Енглезе из њихових положаја. Енглези су се повукли на нову линију.

Париз, 29. нов. Бугари су јуче нападали на цио француски фронт у Маџедонији. Главни напад био је на нашем лијевом крилу. Напади су одбијени.

На Дарданелима у току 25., 26., 27., и 28. новембра први редови француски били су бомбардовани из топова свијех калибара. У исто доба страховита борба минама.

Париз, 30. новембра. Вршећи и даље покрете, наше трупе у Маџедонији повукле су се ноћу између 27. и 28. новембра на линију Кукуш — Дојран, и то без борбе. 28. нов. више бугарских напада било је одбијено.

Малта, 30. новембра. На фронту Савезника у Маџедонији од сриједи и четвртка мир; трупе се у реду повлаче.

Париз, 30. новембра. Бугари су напали на цио француски фронт у Маџедонији, али без успјеха.

На Дарданелима Турци настављају артиљеријски бој. У понедјељник, уторник и петак били су жестоко бомбардовани шанчеви прве линије, особито на крајњем десном крилу. Бој минама на објема обалама Дарданела.

Грчка против Савезника

Малта, 28. нов. Држање Грчке продужава да узнемирава. Из Париза јављају, да су од понедељника уздизете мјере за забрану извоза у Грчку.

Нова енглеска војска

Малта, 28. нов. Енглески Министар Предсједник тражиће од парламента одобрење за један нови милион војника.

Мађари желе мир

Париз, 29. новембра. У мађарском парламенту граф Карољи је изјавио: дошао је тренутак за закључење мира; рат смо повели да бисмо казнили Србију. То је сада остварено. — Закључимо дакле мир.

Са западног бојишта

Париз, 29. нов. Артиљеријски двобој у Белгији у околини Дета као и у Артоа код Били и Боклинкура. У околини Роја француске патроле растјерале су на путу код Виелерса њемачке трупе спроводници животних намирница. У Аргон-Французи су разрушили једну галерију у шанчевима.

Париз, 30. нов. (Званично) Активност француске артиљерије у Белгији као и рововских топова који су на више тачака уфуткали противникове ручне бомбе. У сектору коте 193 Французи су успјешно бомбардовали три линије њемачких шанчева. Стална канонада у Војжима; гдје снијег јако омета операције.

Са сјеверног бојишта

Петроград, 30. новембра. Нема ништа ново на источном бојишту. Три руске торпедњаче потопиле су у Црном Мору на истоку од Босфора код острва Кепијана двије турске топовњаче и једну велику једрењачу.

Јединство Француске и Енглеске

Париз, 30. нов. Сер Едвард Греј и Лорд Киченер јуче су отпутовали из Париза. Сва предвиђена питања ријешена су потпуно споразумно. Једнака писмена упутства, снабђена потписима обадва министра спољних послова, послана су у Атину представницима Енглеске и Француске. Слична упутства, потписана од Киченера и Жофра, послана су команди француско-енглеских трупа на Балкану.

Француска штампа пише: никада у влади није била тако чврста

слога; Енглеска и Француска раде тако сложено као да су једна нација.

Генерал Каstellно јуче је наименован за помоћника Жофрова и команданта армија на сјеверо-источном фронту са титулом шефа генерал-штаба. Штампa радосно поздравља ово наименовање, које је у јавном мишљењу наишло на одличан пријем.

Грчка попустила. Повлачење Савезника из Маџедоније

Атина, 30. нов. Мисли се да је Грчка попустила захтјеву Савезника што се тиче војске у Маџедонији. Један дио грчке војске напушта Солун да се не би чиниле сметње француско-енглеским трупама.

Посланици Четворног Споразума предали су ноту предсједнику грчке владе. Одмах је сазвана министарска сједница.

Нереди у Берлину. Њемачка и Белгија

Копенхаген, 30. нов. У Берлину је потоњих дана била огромна народна манифестација у корист закључења мира. Полицији је требало три часа да поврати ред. Народ је непрестано клицао: Желимо мир! Социјалистички лист „Форверц“ јавља, да му је цензура забранила свако коментарисање претреса у Рајхстагу.

Париз, 30. нов. Холандска штампа, коментаришући скорашњи говор њемачког канцелара у парламенту, једнодушно признаје, да је Бетман Холвег једном за свагда разбио све илузије и наде код пријатеља мира. Иста штампа репродуцира говоре католичког посланика Спауна и социјалистичког посланика Ландберга, који су казали, да Њемачка има дужност у корист своје војничке безбиједности да анектира Белгију све до ријеке Мезе и да истој наметне такву војничку и економску конвенцију, према којој ће имати самосталност само по имену.

Кина опет царство

Њујорк, 30. нов. Пресбиро је примио вијест из Пекинга, да је Јан-Чи-Кај примио понуђени му пријесто у Кини.

Дневник

Био у Подгорици. Његово Величанство Краљ са Његовим Краљ Височанством Књазом Мирком био је јуче у Подгорици, откуда се синоћ вратио у пријестоницу.

Нашљедник Пријестола Краљевине Србије. Његово Краљев. Вис. Нашљедник Пријестола Краљевине Србије Александар ономад је био допутовао из Скадра на Цетиње, да поздраве Њихова Величанства Краља и Краљицу. Узвишени Дјед и Баба дочекали су Својега драгога Унука топло и срдечно, и у кругу Краљевске Породице милостиво указивана је најискренија љубав. Прекјуче у 11 час. прије подне Његовом Краљ. Височанству били су у Двору представљени чланови Краљ. Владе са већим бројем виших државних чиновника.

Његово Краљ. Височанство Нашљедник Александар јуче прије подне вратио се у Скадар.

Одликосани. Његово Величанство Краљ благоизволио је одликовати титулом *сердара* министра

војног г. бригадира Машана Божовића и начелника штаба Врховне Команде г. пуковника П. Пешића.

Аероплани. Аустријски аероплани продужавају своју дивљачку акцију против мирног становништва у појединим нашим варошима. Ономад су у Скадру, Улцињу и Бару бацили више бомба. У Скадру је погинула од домородаца и једна дјевојка. Госпођа Замбауер, супруга бив. аустријског конзула у Скадру, у својим мемоарима проливала је фарисејске сузе за скадарским становништвом, које је, за вријеме наше опсадне војне, било изложено непријатностима. Ми смо се тада борили са непријатељском војском у утврђеној вароши, и племенита аустријска госпођа због тога је улагала протест у име хуманости, а сада аероплани њене отаџбине бомбама убијају дјецу и жене те исте вароши, *сада неутврђене*. Хоће ли и сада госпођа Замбауер пролити коју сузу за скадарским становништвом, кад га, обезоружавају, бију аустријски аероплани?!
Војна моћ Немачке и Аустрије

Немачка има 14 милиона људи од 18. до 45. године живота. Од почетка рата она је мобилизовала приближно 60% што износи отприлике 8 милиона и 400.000 војника. Од овога броја на француском фронту 1.800.000; на руском 2 милиона. Према извјештајима из бечких службених кругова, Немачка је до сада потпуно изгубила 2 милиона војника, од којих је милион и по погинулих, 400.000 заробљених и 110 осакаћених савршено онеспособљених за војну службу. Поврх тога држи се да има 1.200.000 рањених и обољелих. Укупно 7 милиона војника. У немачкој је остало још 1.400.000 војника за унутрашњу службу, за гарнизоне, утврђења, за посједнуте крајева и попуњавање на фронтима. Пошто је настала опасност да резерва буде сасвијем исцрпљена, влада је ријешила да се под заставу позову и људи од 45. до 50. године старости. Вјерује се, да ће на тај начин бити добијено још 1.200.000 војника, који ће бити подијељени у двије категорије: за унутрашњу службу, и за одмјену оних трупа, које су биле по гарнизонима и освојеним непријатељским земљама. Немачка се, према томе, нада да ће на фронт моћи послати још милион војника. Овоме броју треба додати још пола милијона пребољелих од рана. Али и ова резерва неће моћи дуго истрајати.

Аустрија је у нешто повољнијем положају. Од почетка рата до краја јуна ове године, она је мобилизовала 3.500.000. Потпуно је изгубила половину од тога броја. До мјесеца августа ове година према поузданим изворима, Аустрија има у Русији 930.000, а у Србији 70.000 заробљеника, 537.000 погинулих и 90.000 потпуно онеспособљених. Има велики број рањених и обољелих, који ће се вратити у фронт. Аустрији још преостаје за фронт руски и италијански и за унутрашње потребе 1.500.000, пошто у овоме тренутку има до 500.000 рањених и болесних. Постепено је мобилизовано до сад и мисли се да ће до краја фебруара 1916. бити мобилизовано укупно још 4 милиона (90%). Али овако велики проценат неће избацити војску добра квалитета. Највише ако 2 милиона и 400.000 буду имала вриједност. Укупна војна снага Аустрије оваква је: у почетку рата мобилизовано је 3.500.000; у току рата 4.000.000, свега 7 и по милијона. Од тога броја потпуно изгубљено 1.500.000; рањени и болесни 700.000, на фронтима и у унутрашњој служби 4.200.000 војника. Кад се то одбије од 7.500.000 колико је свега у стању мобилизовати, остаје јој још 3.300.000, од којег броја треба одузети број за унутрашњу службу тако да за бојно поље остаје чистих највише два милијона. Према томе Немачка и Аустрија су већ на измаку са својим резервама. Савезницима сада треба да је највећа брига да се ове резерве не би попуниле услед везе, коју су Нијемци преко Бугарске добили са Турском.

La Nation Tchèque.

Терор у Босни и Херцеговини

У току ове године у Босни и Херцеговини било је више велеиздајничких процеса. Први је био 3. марта ове године у Бањалуци против 35 ученика и 4 наставника тамошње реалке. Други је био у Сарајеву 12. маја против 10 ученика мостарске гимназије. Трећи 13. јула против 65 ђака из Сарајева и Требиња. Четврти 13. септ. у Бихаћу против 42 тузланска гимназиста. Оптужени припадају свима вјероисповијестима у Босни и Херцеговини. Аустрија их гони све без разлике. Омладина је, без разлике вјере, задојена мржњом против Хабзбуршке Монархије. Оптужују је махом због злочина велеиздаје и сметања јавног мира. Међу оптуженима нема ниједног старијег од 15 година. Сви ови младићи припадају организацији, која пропагира стварање велике југословенске државе. Сваки је од њих осуђен на више година тамнице.

La Nation Tchèque
Париз

Савезнички зајам у Америци

Лондонски „Дејли Телеграф“ има ову вијест из Њу-Јорка:
„У Америку је дошла једна англо-француска финансијска комисија која ће водити преговоре на овдашњем тржишту о једном великом зајму.
Чланови те комисије имали су већ неколико састанака с америчким банкарима. И ако до сада није још ништа поуздано утврђено, на берзи су увјерени да ће зајам износити суму од двјеста милиона фуната стерлинга (5 милијарда франка).“

Немачка штампа у Америци већ је предузела кампању противу тога зајма, служећи се вјешто смишљеним инсинуацијама, којима би хтјела да расхлади америчку публику.
Осим тога амерички Нијемци поднијели су предсједнику Вилсону петицију, којом моле да се савезницима не допусти закључивање зајма у Америци. Али је предсједник одбио да ради ма шта у томе правцу, јер он сматра да је закључивање зајма чисто трговачка ствар.
Без обзира на сву ту немачку пропаганду, Американци показују према зајму веома велики интерес.

Данска и Немачка

„Берлинер Локаландајгер“, пишући о расположењу у Данској, констатује да нико више не вјерује о неком „благонаклоном расположењу“ Данске према Немачкој.
Данска штампа потпуно отворено објављује своје нерасположење према Немачкој. Исто је тако несумњив факт — вели овај берлински лист — да данско становништво, и поред коректне неутралности данске владе, несумњиво мрзи и немачку државу и немачки народ.
Због тога „Берлинер Локаландајгер“ предлаже да се на најмању мјеру сведу лични односи са Данцима, а нарочито предлаже да немачки путници престану посјећивати тако непријатељски расположеног сусједа

Нијемци су уморни

Свуда се у Немачкој, како јављају дански листови, осјећа умор од рата. Тај умор осјећа се у свима сталежима, и почело је избијати отворено незадовољство.

Има врло много случајева да Нијемци покушавају на све могуће начине да се ослободе војне дужности. У Саксонској, на примјер, оптужено је и затворено 13.000 људи од почетка рата. Сви они покушали су да се ослободе војне дужности, и због тога су били под судом.

Дописници данских листова виђају, како сами износи у својим дописима, тешке призоре по берлинским улицама. Полиција се труди на све могуће начине да прикрије овакве слике, али су оне тако честе и тако многобројне, да није могуће све сакрити.

Старци, на примјер, из ландштурма, полазећи на позиције, плакали су горко и проклињали су рат, Немачку, па и цара. Њихове жене нарицале су на глас, презриво гледале на официре и грдиле их на глас.

У Берлину се војници обучавају увијек у три одреда од којих само један одред врши вјежбе са пушкама. Оскудица се осјећа не само у оружју, већ и у одјелу и војници се отворено жале и на слабу и рђаву храну.

Какву су замку спремали

Нијемци Енглезима

1912. године хтјели су да им вежу руке

Британско министарство спољних послова издало је један опширан извјештај о преговорима између енглеске и немачке у 1912. години. Извјештај гласи:
У „Норд-Датче Алгемајне Цајтунг“ публикован је један неистинит извјештај о немачко-енглеским преговорима у 1912. години. По њему изгледа да је Енглеска још тада одбила немачки предлог за разложно пријатељство између те двије државе. Према томе принуђени смо да изнесемо о томе факта на јавност.

У почетку 1912. године немачки канцелар предао је енглеској влади ову скицу предлога:

1) Обе странке се обавезују, узајамно у случају државне немирности, нити учинити незазвани напад на другу, нити ће ући у комбинацију са којом другом државом, која такав напад спрема.

3) Ако једна од ове двије уговорне државе буде увучена у рат са једном или више држава а да није нападач, онда ће друга одржавати пријатељску неутралност и чиниће све своје напоре, да конфликт локализује.

4) Дужност неутралности према овом уговору не односи се на уговоре, који већ постоје између једне од ових уговорачких држава и које друге државе.

Ови услови, и ако по спољном облику изгледају да су правични између Немачке и Енглеске, били би врло неоправдани и једностранни у свом извођењу. Према тим условима Немачкој би у случају европског рата било слободно да помаже своје пријатеље, а Енглезима не.

Немачка би увијек могла удесити да рат буде започет не од ње, већ од стране Аустрије. Ако би Аустрија и Русија ушле у рат, Немачка би пришла у помоћ Аустрији, као што се већ видјело, а чим би Русија била нападнута од двије силе, онда јој Француска мора да прискочи у помоћ. Другим ријечима исказано: немачко обавијештење за неутралност било би без сваке вриједности, јер би она увијек могла да се брани потребом испуњења својих савезничких обавеза, о чему говори у четвртој тачки својих приједлога. А Енглеска која је имала уговор само са Јапаном и Португалом, не би могла прискочити у помоћ Француској. Према томе, за нас је било немогуће да ступимо у такав споразум.

Гроф Паул Волф—Метерних, тадањи немачки амбасадор у Лондону, наваљивао је да ми учинимо против-приједлоге, Сер Едвард Греј, са одобрењем кабинета, дао је од стране Енглеске овај приједлог:

„Енглеска неће учинити напад на Немачку, ако није изазвана, и не води према Немачкој агресивну политику. Агресивност према Немачкој није предмет ни у једном енглеском уговору са којом

другом државом, нити ће Енглеска чинити уговоре у којима би се предвиђала агресивност према Немачкој.“

Грофу Волфу-Метерниху учинило се ово недовољно и тражио је да се учини следећи додаток:

„Енглеска ће, према томе, разумије се, остати неутрална, ако Немачкој буде натурен рат са друге стране.“

Међутим, Сер Едвард Греј није могао на ово пристати, јер ако би Немачка покушала да скрши Француску, онда Енглеска не би могла остати неутрална. Међутим ако би Француска напала Немачку, Сер Едвард је изјавио, да Енглеска не би помагала Француску.

Јасно је из овога да је Немачка покушавала да задобије неутралност Енглеске по сваку цијену и у свакој могућности, јер ако би рат избио, Немачка би увијек тврдила да је њој рат наметнут и с правом би од Енглеске тражила, да ова остане неутрална.

Одличан примјер за ово јесте садањи рат у коме Немачка у пркос чинијеници још увијек тврди, да је рат њој наметнут и да га она није изазвала. Чак и трећи члан Тројног Савеза, Италија, није признала да је Немачка нападнута, већ да је Немачка нападач.

Најзад Сер Едвард Греј предложио је од стране Енглеске ову формулу:

„Пошто су Немачка и Енглеска жељне да осигурају између себе мир и одрже пријатељске односе, то Енглеска изјављује да она нити ће учинити напад, нити ће учествовати у нападу на Немачку, ако ова не изазове исти.“

Сер Греј рекао је да неће да употреби ријеч „неутралност“, јер би то значило више, него што су Енглези вољни да даду.

Цио овај преговор вођен је за то, да Нијемци са своје стране одустану од даљег увећања своје флоте, а исто тако и Енглези. Канцелар немачки тада је преко Метерних извјестио Сер Едварда Греја, да био он могао учинити приједлог Кајзеру, да одустане од законског приједлога за увећавање флоте само тако, ако од Енглеске добије гаранције о потпуној неутралности. У противном случају мора се примити у немачком парламенту приједлог законски за увећавање немачке флоте.

На неколико дана доцније Метерних је добио од немачког канцелара писмо, да ће се законски приједлог о повећању немачке флоте поднијети парламенту на одобрење, пошто Немачка не може да добије од Енглеске гаранције за апсолутну неутралност и тако су ови преговори потпуно пропаљени.

Подвиг руских авијатичара

Из Петрограда накнадно саопштавају детаље о подвизима руских авијатичара који су одлетјели из опсадне тврђаве Ново-Георгијевска у последњим моментима и одијели са собом заставе и друга важна документа.

Готово пред сам пад тврђаве, осам аероплана на којима су били пилоти официри, узлетјели су по бурном времену, летећи по густим облацима, врло ниско, и управљајући се само помоћу компаса. Нијемци су их одмах примијетили и осули на њих наклону ватру из аутомобилских батерија и митраљеза.

При свем том, авијатичари су срећно успјели да прелете непријатељску линију и ако је апарат поручника Масалског био изрешетан, погодио га је 48 митраљеских зрна кроз крила.

Готово одмах по уласку непријатеља у последње форове Новогеоргијевска, авијатичари се у мало нијесу спустили у један немачки логор због густе магле у којој су се налазили, али, благодарећи тој истој магли, могли су ипак да умакну.

Сви апарати, од којих је неколико имало по два-три путника, стигли су у Брест Литовск и на четири часа prije евакуације и уништења ове тврђаве и вароши.

Поручник Гринов одлетио је право у Главни Стан, где га је примио онда још Врховни Командант велики кнез Николај Николајевић и, честитајући му на храбрости, одликовао га орденом Светог Ђорђа.

Друштво за смањивање obroка

У Берлину основано је „друштво за смањивање obroка“. Чланови овога друштва хоће да смање употребу хране до минимума који је неопходан за одржање здравља и осим тога траже да се пости два пут у недељу.

На челу овог новог испосничког друштва за сузбијање апетита налазе се неколико виђенијех немачких научника, биргермајстер Берлина и општински одборници. Ово друштво строго осуђује богаташе, који једу и уживају као и да не постоје страхоте европског рата.